

17. 9.–11. 10. 2015

Koroška galerija likovnih umetnosti,
Slovenj Gradec

Razstava
domačih in umetnostnih
obrti 20.

Organizatorja razstave:

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije

in

Mestna občina Slovenj Gradec

Izdajatelj:

Mestna občina Slovenj Gradec

Šolska ulica 5, 2380 Slovenj Gradec

Slovenija

www.slovenjgradec.si

za

Andrej Čas, župan

Kurator razstave: **prof. dr. Janez Bogataj**

Oblikovanje kataloga: **Matija Kovač**

Fotografija: **Tomo Jeseničnik**

Lektoriranje: **Grega Rihtar**

Prevod: **Prevajalska agencija Julija, d. o. o.**

Tisk: **Grafika Gracer, d. o. o.**

Naklada: 4000

Informacije:

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije

Celovška 71, 1000 Ljubljana

T: +386 (0)1 58 30 500

www.ozs.si

Koroška galerija likovnih umetnosti

Glavni trg 24, 2380 Slovenj Gradec

T: +386 (0)2 88 41 283

www.glu-sg.si

Podjetniški center Slovenj Gradec

Ronkova ulica 4, 2380 Slovenj Gradec

T: +386 (0)2 88 42 927

www.podjetniskicenter-sg.si

Razstava
domačih in umetnostnih
obrti 20.

17. 9.–11. 10. 2015

Koroška galerija likovnih umetnosti,
Slovenj Gradec

Ustvarjalnost

spremlja človeštvo že od samih začetkov. Z ustvarjalnostjo se je človek od nekdaj prilagajal okolju in premagoval ovire v vsakdanjem življenju, hkrati pa v njej, morda danes še prav posebej, človek išče bistvo svojega bivanja in s tem notranje bogati tako sebe kakor tudi svojo okolico. Prav tako ne gre zanemariti, da je bila ustvarjalnost posameznika in družbe vedno tudi ključni generator ekonomskega napredka in socialne blaginje.

Je torej potrebno ustvarjalnost razumeti kot del tradicije ali kot osvobojeno le-te?

Sodobno podobo ustvarjalne Koroške sooblikujejo številni najrazličnejši rokodelci, oblikovalci, umetniki in ostali kreativni ljudje, za katere se zdi, da jih je iz leta v leto več. To lahko pripišemo tudi temu, da v Slovenj Gradcu, v Koroški galeriji likovnih umetnosti, že dvajset let v sodelovanju z Obrtno zbornico Slovenije organiziramo slovenske bienalne razstave domačih in umetnostnih obrti, ki imajo gotovo nezanemarljiv vpliv na lokalne ustvarjalce in na vse tiste, ki se šele podajajo na to pot. Ustvarjalci črpajo navdih iz že obstoječe malhe idej, oblik, tehnik, ki izhajajo iz določenega kulturnega konteksta, in jih na nov, svež in domiseln način postavijo v drugačno pojavno obliko. Nastajanje novega tako temelji na povezovanju starega, na spoštovanju bogate kulturne in duhovne dediščine našega prostora. Morda tudi zato pri vsakem novonastalem delu izpod rok rokodelca ali umetnika ne moremo spregledati, kako je vendarle na nek način podoben drugim sorodnim delom in kako se ob enem od njih razlikuje, kako je samosvoj in edinstven plod neponovljivega ustvarjalnega trenutka posameznika.

Letos smo se odločili, da poleg že tradicionalne 20. bienalne razstave domačih in umetnostnih obrti gostimo še eno, ki smo jo poimenovali Razstava sodobnih inovativnih izdelkov na temeljih dediščine v Sloveniji, s katero želimo spodbuditi ustvarjalce v Sloveniji k izdelavi sodobnih in inovativnih izdelkov, ki se naslanjajo na slovensko kulturno dediščino.

Verjamem, da bosta obe razstavi, z zares bogato zastopano paletto najrazličnejše ustvarjalnosti, dobro sprejeti tako pri ustvarjalcih kot pri obiskovalcih!

Andrej Čas

župan

Mestne občine Slovenj Gradec

Spoštovane obiskovalke in obiskovalci, cenjene rokodelke in rokodelci,

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije in mestna občina Slovenj Gradec odpirata jubilejno, že 20. bienalno razstavo domače in umetnostne obrti, ki znova dokazuje ustvarjalno moč tega področja. Tako kot že ob prvi razstavi leta 1977, imamo tudi ob tej priložnosti, da državo, ki rokodelstvu nikoli ni bila pretirano naklonjena, v zadnjih desetih letih pa s svojo nestimulativno politiko povzroča celo zapiranje mojstrskih delavnic, ponovno opozorimo na pomen ohranjanja tega segmenta kulturne dediščine in malega gospodarstva. Če je bila skrb za domačo in umetnostno obrt v času prvih razstav razporejena med več gospodarskih in političnih subjektov, ki so o tem sprejeli celo družbeni dogovor, je v zadnjih letih ta skrb v celoti prepuščena Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije. S kakovostnim sodobnim rokodelstvom se ukvarja vse več ljudi, predvsem mladih, ki v tem vidijo možnost svojega preživetja in izražanja. Čeprav je preko 4000 rokodelcev prejelo certifikat za kakovostne izdelke domače in umetnostne obrti, se lahko le peščica od njih s to dejavnostjo tudi preživlja. In to kljub povečanemu povpraševanju po rokodelskih izdelkih na domačem in tujem tržišču, kljub povečanemu turističnemu obisku in kljub težnji po trajnostno naravnem gospodarstvu.

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije je pri prizadevanjih za ureditev boljših pogojev dela na področju rokodelstva ostala sama. Za obstoj tako specifične poklicne skupine, kot jo predstavljajo sodobni slovenski rokodelci, je potrebno odločno razmišljati tudi o osrednji državni skrbi za to področje. Ob tej priložnosti pozivam vlado, da v sodelovanju z Obrtno-podjetniško zbornico Slovenije čim prej zagotovi sodoben zakon za zaščito rokodelcev in rokodelskih znanj. Le tako bo prihodnost panoge zagotovljena.

Branko Meh

*Predsednik Obrtno-podjetniške
zbornice Slovenije*

Čeprav z zamudo ali s premorom, hodi slovenjgraška razstava v dvajseto izvedbo in odprtje. To je pomembna obletnica, prelomnica, pa tudi zaključek nekega obdobja, ki navaja na pogled od leta 1977, ko so z vnesenimi besedami in brez nikakršnega metodološkega, torej teoretskega premisleka, začeli z bienalnimi razstavami, takrat še domačih in umetnih obrti. Pozneje se je ta terminologija (s težavo) spremenila do te mere, da smo govorili o domačih in umetnostnih obrteh. Vendar je bilo to še vedno bolj usmerjeno h koketiranju s stanjem ob koncu 19. ali na začetku 20. stoletja, kot pa ustvarjalno spogledovanje s stanjem v Evropi in svetu. Marsikdo bi ob teh poudarkih na začetku mojega pisanja lahko oporekal, češ, ali je glavno vprašanje v terminologiji in ne v vsebinah dejavnosti. Menim, da sta ti dve področji močno povezani in tudi najnovejša zaletavanja nekaterih posameznikov v Sloveniji, ki govoričijo o tako imenovanih kreativnih industrijah, niso nič drugega kot slabo poznavanje in nepravilno prevajanje neke globalne »izumljene tradicije«. Še več, pojem kreativnih industrij se zelo nevarno približuje terminologiji druge polovice 18. in začetka 19. stoletja, ko so na veliko pospeševali tako imenovano »Hausindustrie« in jo pozneje v Sloveniji prevajali s »hišno industrijo« ali še bolj nesmiselnim terminom »hišna delavnost«. Drugi del zloženke, namreč industrija, je tudi z vidika najbolj naprednih svetovnih prizadevanj na rokodelskem področju skrajno vprašljiv in sporen. Navsezadnje nas k temu opozarja tudi Unesco, ki si prizadeva za zaščito nesnovne kulturne dediščine (v terminologiji naše države še vedno nepravilno in nestrokovno poimenovane »živa dediščina«) in v teh okvirih namenja veliko pozornosti še zlasti rokodelskim znanjem, veščinam, spretnostim. Pri tem seveda ne gre le za tako imenovana stara rokodelska znanja in obrtniške spretnosti, ampak za paleto različnih vitalnih tehnologij

Prof. dr. Janez Bogataj

Sekcija rokodelcev pri Obrtno podjetniški zbornici Slovenije, Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije in Zakon za zaščito rokodelcev in rokodelskih znanj! Kaj pa država?

ter znanj, ki so z njimi povezana. Beseda industrija je v teh okvirih popolnoma nesprejemljiva, če jo seveda neposredno prevajamo iz angleščine. Rokodelstvo je pojem, ki združuje ustvarjalni proces in najrazličnejša ročna (pa čeprav s pomočjo najsodobnejših tehnoloških orodij) znanja. Teh nekaj uvodnih misli je bilo nujnih za razumevanje terminologije, ki jo dokončno uvajamo z osnutkom Zakona za zaščito rokodelcev in rokodelskih znanj in izvira iz razumljivega ter z drugimi svetovnimi jeziki primerljivega pojma rokodelstvo.

Predlog zakona je bil več kot nujen in smo ga sicer »rojevali« kar nekaj časa. Jedro tega prizadevanja je bilo na Obrtno podjetniški zbornici Slovenije (Sekcija za domačo in umetnostno obrt – to je še obstoječe, čeprav zastarelo poimenovanje), v zadnji fazi pa je pri oblikovanju sodeloval tudi Konzorcij rokodelskih centrov Slovenije, kar je bila nesporno pravilna odločitev, če želimo rokodelske dejavnosti postaviti na

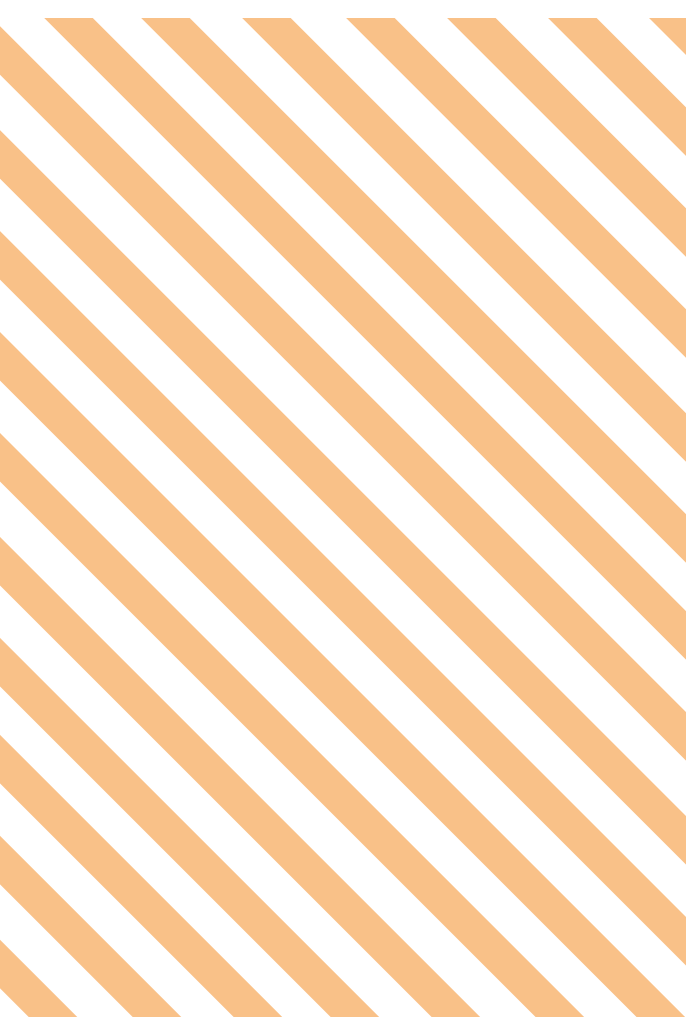

ustrezno mesto in zagotoviti rokodelcem bolj obetavno prihodnost, vabljive motive za ustvarjanje ter jim omogočiti primeren ekonomski obstoj. Položaj rokodelcev v Sloveniji ni le neurejen, ampak je, milo rečeno, zelo slab, tako na statusnem, zakonodajnem, socialnem in drugih področjih. Število rokodelcev se je v zadnjih letih močno zmanjšalo, kar ne pomeni le usihanja rokodelskih panog, ampak tudi usihanje motivov za mlade rokodelce. Torej ne gre le za prenašanje bogatih znanj in veščin iz roda v rod, da se »romantično« izrazim, ampak tudi za neprijazne razmere za vse tiste, ki v inovativnih in ustvarjalnih rokodelskih dejavnostih vidijo enega od motivov za sodobno ustvarjanje. In takšnih je največ med mladimi! Kljub izjemno slabim razmeram bi se lahko Republika Slovenija celo v mednarodnem prostoru pohvalila (pa se ne, ker tega večkrat tudi ne ve!) z veliko izkušnjami, ki so bile pridobljene v okviru delovanja Sekcije za domače in umetnostne obrti pri Obrtno podjetniški zbornici, zlasti še z razvitim sistemom strokovnega vrednotenja in ocenjevanja rokodelskih izdelkov ter tržno znamko in znakom »Rokodelstvo – Art&Craft – Slovenija«. Tega danes razpoznavajo že turisti, ki prihajajo v Slovenijo. Naslednja pozitivna izkušnja naše države je tudi sistem lokalnih in regionalnih rokodelskih središč, ki so združena v Konzorciju rokodelskih centrov Slovenije. Vse to se zelo lepo sliši in nam zavidajo številne države Evropske unije, a generalno stanje na področju rokodelstva v Sloveniji še zdaleč ni zadovoljivo. Stanje je posledica večdesetletnega državnega »pišmeuhovstva« glede rokodelstva. Že po koncu 2. svetovne vojne družba ni več namenjala pomembnejše skrbi ohranjanju rokodelske dediščine na eni in razvoju sočasnih ustvarjalnih rokodelskih oblik, temelječih na bogati dediščine, na drugi strani. To je bilo seveda močno povezano z ideološkimi vzroki v okviru prejšnje družbene ureditve, rokodelske dejavnosti in nji-

hovi izdelki so bili le občasne »maskote« za protokolarne, razstavne in darilne potrebe. Že omenjeni znak za kakovostne rokodelske izdelke »Rokodelstvo – Art&Craft – Slovenija« je bil uveden v osemdesetih letih 20. stoletja. Vsa nadaljnja dejanja, kolikor jih je sploh bilo, so bila neučinkovita in rokodelci so postajali vedno bolj izenačeni z drugimi rednimi (storitvenimi) obrtnimi dejavnostmi ter vedno bolj brez posebnih pravic, stimulacij in ugodnosti, ki bi pomembno zagotavljale ohranjanje bogate palete znanj, njihov prenos na mlajše generacije in možnosti za iskanje novih ustvarjalnih ter tehnoloških rešitev. Torej brez romantiziranja in »gledališča zgodovine«, ampak na dediščinskih temeljih iskanje in ustvarjanje novih istovetnosti, s tem pa tudi sooblikovanje sodobnih slovenskih razpoznavnosti. Po osamosvojitvi leta 1991 je šel razvoj le navzdol. S postopnim zamiranjem na eni in neuresničenimi obljubami strank in poslanskih skupin na drugi strani se je stanje vedno bolj slabšalo. Zanimiva podrobnost je tudi v tem, da v programih nobene od strank še ni bilo zaslediti kakršne koli poudarjene pozornosti vprašanjem rokodelskih dejavnosti. Stanje seveda ni bilo in ni predvsem primerljivo z razmerami v drugih državah članicah Evropske unije in v svetu, ki so nam sicer priznavale nekatere originalne in pozitivne rešitve, a te so bile le na papirju, v elaboratih, študijah in knjigah, ki pa niso dobile uresničenja v vsakdanjih družbenih praksah. K tem ugotovitvam moramo dodati še popolno odsotnost skrbi za izobraževanje, vedno večje in agresivno vdiranje tujih, globalnih, žal tudi dokaj neustvarjalnih in neoriginalnih izdelkov, predvsem pa izrazito, za rokodelce neprijazno zakonodajo in nestimulativni davčni sistem. Vse to navaja k ugotovitvi, da smo prišli do začetka temeljitega propadanja rokodelskih dejavnosti in s tem rokodelskih znanj. Rokodelsko področje, za razliko od nas, v drugih državah doživlja ponovni razcvet, tudi svetovna skupnost mu namenja vedno bolj temeljito, med drugim finančno pozornost.

Zaradi povedanega in še česa smo se odločili, da pripravimo Zakon za zaščito rokodelcev in rokodelskih znanj. Seveda pri tem nismo izhajali le z vidika zaščite tako imenovane rokodelske dediščine, ampak tudi sodobne rokodelske ustvarjalnosti. Ta simbioza med dediščino in sodobno ustvarjalnostjo omogoča nadaljnji kreativni razvoj posameznih rokodelskih dejavnosti, ohranjanje starih in ustvarjanje novih znanj ter veščin, predvsem tudi možnosti spoznavanja tehnologij, funkcij izdelkov in njihovih oblikovalskih (tako imenovanih likovnih) zakonitosti, kar omogoča tudi v prihodnje njihove razpoznavnosti in istovetnosti na ravni lokalnega in regionalnega. Ustvarjanje na rokodelskih področjih sooblikuje prizadevanja za sonaravni in vzdržni razvoj, omogoča dodatni ali temeljni zaslužek različnim starostnim in poklicnim skupinam, pomeni izrazito dostopno področje za najrazličnejše ovirane skupine prebivalstva in tako naprej.

Številke v okviru določene dejavnosti so seveda domena ekonomistov, ki te zadeve vidijo z nekoliko drugačne optike. O tem bi lahko razpravljali in govorili o uspešnosti takšnega pogleda tudi na drugih gospodarskih področjih v naši državi. A naj kljub tej metodološki, boljše rečeno predmetni omejitvi navedem nekaj številčnih po-

datkov. V Sloveniji je registriranih le še 465 rokodelcev oziroma po veljavni in zastareli terminologiji izdelovalcev izdelkov domačih in umetnostnih obrti. Od teh ima redno obrt priglašeno le 307 rokodelcev. Pozitivno mnenje strokovne komisije je do sedaj pridobilo 2532 fizičnih oseb. Večina njih se z določeno rokodelsko dejavnostjo ukvarja le kot z osebnim dopolnilnim delom na domu ali pa imajo rokodelsko dejavnost priglašeno kot dopolnilno delo na kmetiji oziroma prodajajo svoje izdelke preko avtorskih pogodb, izdanih s pomočjo Avtorske agencije. Najbolj zanemarjeno je področje izobraževanja, za katerega nimamo niti primernih šol, učnih programov, še najbolj pa ne primernega učnega kadra. Kljub temu bi lahko z obstoječimi (kadrovskimi) možnostmi izobraževali posameznike in skupine za najmanj 26 temeljnih rokodelskih dejavnosti. Z izobraževalnim sistemom ali prenosom rokodelskih znanj so povezni tudi poklicni nazivi za rokodelske dejavnosti ali z drugimi besedami, možnosti in priložnosti, da si posamezniki lahko pridobijo takšne nazive, kot so na primer mojster rokodelskih znanj za določeno rokodelsko panogo in tako naprej. Vse to obsegajo tudi člani v predlogu Zaščitnega zakona. Le-ta uvaja tudi različne tipe rokodelskih delavnic, predvsem pa utemeljuje sistem rokodelskih centrov, ki so združeni v Konzorciju rokodelskih centrov Slovenije. Za rokodelske centre ali središča seveda ni enotnega organizacijskega in vsebinskega tipa, saj je treba rokodelskim dejavnostim in njihovim nosilcem omogočiti dovolj široko paleto ustvarjalnih ter eksistenčnih možnosti. Posamezni rokodelski center je tako lahko javni ali zasebni zavod, razvija se lahko kot oblika društvene dejavnosti, deluje kot zadruga in tako naprej. Predvsem pa usmerja podjetništvo in ustvarjalnost v lokalnih in regionalnih okvirih. Zelo pomembno je tudi to, da rokodelski center omogoča ustrezne delovne prostore (rokodelske delavnice) za vse tiste rokodelce, ki nimajo možnosti delovanja v svojih delavnicah. Hkrati se v okviru posameznega centra razvija tudi izobraževalna dejavnost, kar je še toliko bolj pomembno za področje prenosov rokodelskega znanja in izkušenj. Pomaga pri podjetniškem organiziranju rokodelcev in opravlja najrazličnejše promocijske dejavnosti. Slednje so velikega pomena v okvirih turistične ponudbe in turističnih programov. Med določili osnutka Zakona za zaščito rokodelcev in rokodelskih znanj so seveda navedeni še ukrepi na področju izobraževanja in napredovanja v okviru posameznih rokodelskih dejavnosti, določitev in opredelitve pojma rokodelska delavnica, načini pridobitve naziva mojster rokodelskih znanj, ukrepi za zaščito in večjo prepoznavnost rokodelskih izdelkov, oblike organiziranosti in povezovanja rokodelcev ter naloge vlade in lokalnih skupnosti pri ohranjanju rokodelskih dejavnosti. Zlasti slednji sklop določil prvič v vsej povojni zgodovini družbene (ne)skrbi za rokodelce in rokodelske dejavnosti prvič zelo jasno opredeljuje to področje. Navedenih je devet nalog, seveda pa je predvsem pomembno, če se bodo le-te tudi sicer izvajale oziroma povzročale reševanje statusnih, socialnih, izobraževalnih, finančnih in drugih za prihodnje življenje rokodelstva na Slovenskem pomembnih vprašanj.

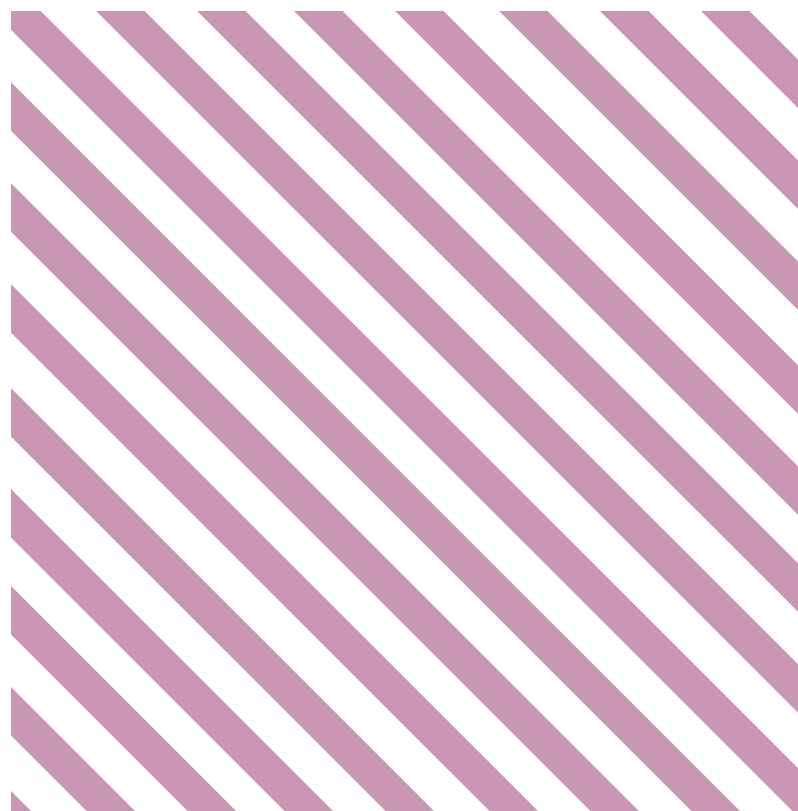
Prof Janez Bogataj, PhD

The End of an Era of Exhibitions *The 20th Biennial Art & Craft Exhibition in Slovenj Gradec, 1977–2015*

Albeit with a slight delay and after a break, the Slovenj Gradec exhibition is now opening for the 20th time. An important anniversary and milestone, it also marks the end of an era – one that takes us back to 1977, when the first biennial exhibition was introduced with plenty of enthusiasm but absolutely no methodological or theoretical background. Originally dedicated to domestic arts and crafts, the main purpose of the first exhibition and several that followed was not to remind people of the situation in this creative industry, but rather to facilitate the development of fair activity in Slovenj Gradec. While the authors of the idea, framed in the socialist social order of the time, claimed to recognise the role and importance of arts and crafts for small industry, things never progressed in this direction. Although arts and crafts were primarily seen as a mascot of society, conditions for artisans gradually began to change in the following years, thanks also in part to the exhibition. However, they were still far from the spotlight of public interest. They enjoyed certain advantages for a time, but nothing came close to meeting the full scope of their needs or solving the issue of their status. The fact is that the regulation of arts and crafts was and remains essential for the future development of the creative process, which is based on carrying on the artisanal historical memory and interpreting it, as well as finding new and innovative solutions. In 2012 we endeavoured to organise a much broader event, an arts and crafts exhibition that would travel around Europe for several years, but the local organisational (and financial) capacities proved too weak for such a complex and demanding project. At this year's 20th exhibition we are faced with an important document, the proposed act for the protection of artisans and artisanal skills. Once the act is adopted – which it should be in any reasonable society – we will see a new era of interaction between artisans, their products and skills with society or, better yet, with the Slovenian, European, and global public.

The proposed act was desperately needed and took considerable time to write. The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia (the Domestic Arts and Crafts Section – although obsolete, this name is still in use for artisanal activities) was at the core of these endeavours, joined in the final stage by the Consortium of Arts & Crafts Centres of Slovenia – undoubtedly the right decision if we want to put artisanal activities in their rightful place, ensuring a more promising future, motivation for creating, and reliable economic existence for artisans. The position of artisans in Slovenia is not merely unregulated – to put it mildly, it is terrible when it comes to their status, legislation, social matters, and

other areas. The number of artisans has dropped significantly in recent years. This leads not just to a decline of arts and crafts, but also to a loss of motivation for young artisans. Besides the issue of the transferring of extensive knowledge and skills from generation to generation, the problem is also in the difficult conditions for people who find the motivation for creating contemporary art in innovative, creative artisanal activities. These are mostly young people. Despite the very poor conditions, Slovenia boasts internationally relevant experience obtained in the course of activities carried out by the Domestic Arts and Crafts Section of the Chamber of Craft and Small Business, particularly the well-developed system of expert assessment and evaluation of artisanal products and the “Rokodelstvo – Art&Craft – Slovenija” brand. By now the mark is well known to tourists visiting Slovenia. The Consortium of Art & Craft Centres of Slovenia, a system of local and regional artisanal centres, is another positive experience. That is all well and good, but in general the situation is far from acceptable when it comes to arts and crafts in Slovenia. After the end of World War II, society no longer paid attention to preserving artisanal heritage and using it as inspiration to develop new creative arts and crafts forms. Obviously this was strongly linked to the ideology of the previous social order, where artisanal activities and products served merely as occasional “mascots” for diplomatic events, exhibitions, and gifts. All future actions – of which there were few enough anyway – proved ineffective; artisans became virtually equal to other regular (service) crafts, losing most of the special rights, allowances, and advantages that would make a significant contribution to preserving the wide range of skills, transferring them to younger generations and enabling the search for new creative and technological solutions. Things deteriorated further after Slovenia gained independence in 1991. Marked by a slow decline and the empty promises of political parties and parliamentary groups, the situation steadily worsened. Add to this the total absence of efforts for education and the increasing, aggressive domination of foreign, global, unfortunately uncreative and unoriginal products, as well as an unsupportive tax system and legislation that is particularly unfriendly towards artisans. It all leads to the conclusion that we have reached the beginning of the end of artisanal activities, skills, and knowledge. Unlike in Slovenia, arts and crafts are seeing a revival in other countries and enjoying increasing attention, including financial, from the global community. The previously mentioned protection act is our last chance for regulating the status and ensuring the future survival of artisans and artisanal skills. Through their creativity, artisans contribute to global endeavours for the preservation of regional and local culture, sustainable development, the preservation of intangible cultural heritage and creative use of local and regional materials that are friendly to people and their cultural and natural environment. Artisanal activities are not a romantic notion but rather a creative alternative to the atoms, concrete, and asphalt that “enrich” our daily life.

Goran Lesničar-Pučko,
sekretar sekcije
za domačo in umetnostno obrt
pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije

Razvoj skozi čas

Mineva 38 let, ko je v krogu zanesenjakov, združenih v Iniciativni odbor domače in umetnostne obrti, ki je deloval v okviru tozda obrti pri Gospodarski zbornici Slovenije, prišlo do razmisleka o domači in umetnostni obrti, oziroma tega pomembnega segmenta naše kulturne dediščine. Prav v tistem času je postalo očitno naglo izumiranje tradicionalnih obrti, tudi večjih centrov rokodelstva, s katerim so se ukvarjali predvsem starejši, mladina pa se je zaposlovala v industriji.

Da bi opravilo oceno stanja dejavnosti v našem prostoru, je Iniciativni odbor leta 1977 organiziral prvo razstavo domače in umetnostne obrti (DUO), kjer so določili merila za uvrstitev posameznega izdelka v okvire DUO, podali pa so tudi predloge glede nove zakonodaje, ki bi omogočila ustrežnejše pogoje dela za obstoj rokodelstva. Že prva razstava je pripomogla k popularizaciji dejavnosti med mladimi in k večjemu sodelovanju strokovnih šol s proizvajalci. V razpravah na strokovnih srečanjih, ki so bila organizirana ob prireditvi, se je izkazalo, da bo za snovanje rešitev rokodelstva nujno sodelovanje gospodarskih subjektov s strokovnjaki s področja etnologije, oblikovanja, umetnostne zgodovine in umetnosti. Izpostavil se je problem izobraževanje na tem področju, govorilo se je o nasilnosti kiča in o problemu izumetničenega okusa, opozarjalo na problem prekupčevanja, zastavljeno je bilo vprašanje oživljanja določenih, že opuščanih, dejavnosti DUO. Začrtani so bili obrisi perspektiv in smernic nadaljnjega razvoja DUO. Sprejeta je bila tudi zamisel o rednem ocenjevanju rokodelskih izdelkov in podeljevanja znaka kakovosti oz. certifikata, ter naziva mojster domače in umetnostne obrti.

Slednje je bilo uresničeno že na drugi razstavi 1978, katere organizacijo je prevzela takratna Zveza združenj samostojnih obrtnikov Slovenije. Med šestimi skupinami gospodarskih dejavnosti, za katere je bila zveza pristojna, je bila tudi DUO. Komisija, ki je pri prvi razstavi delovala le pri izbiri izdelkov za razstavo, je postala stalen organ Zveze, s svojimi ocenami pa je usmerjala izdelovalce in s tem omogočila napredek rokodelstva. Takrat je bilo sklenjeno, da bo razstava odtlej v Slovenj Gradcu, bienalna, torej vsaki dve leti.

Po številu udeležencev in razstavljenih predmetov je tretja razstava leta 1980 preseгла pričakovanja, kar je bil plod načrtnega dela odbora za DUO pri takrat že preoblikovani Zvezi obrtnih združenj Slovenije (ZOZS). Komisija, ki je v okviru odbora že redno delovala v Ljubljani, je dosledno upoštevala zastavljena merila pri izboru predmetov za razstavo. Vsi razstavljeni izdelki so prejeli znak kvalitete, ki jim je pomagal pri trženju in jih ločeval od poplave nekvalitetnih izdelkov, ki so preplavljali tržišče. Tokrat so prvič sodelovali tudi izdelovalci iz drugih republik tedanje Jugoslavije. Z željo, da bi se uskladila merila kakovosti v širšem jugoslovanskem prostoru, se je organizator odločil, da bo takšno sodelovanje nadaljeval tudi v bodoče. Za boljše poslovno delovanje rokodelcev se je na strokovnih srečanjih ob razstavi izoblikoval tudi predlog sprememb davčne zakonodaje, ki je predvidel davčne ugodnosti za izdelovalce kakovostnih rokodelskih izdelkov, ki so pridobili certifikat komisije. Po uveljavitvi je zakon postal eden pomembnejših oblik

spodbujanja domače obrti.

Četrta razstava (1982) je že pokazala pozitivne rezultate petletnega prizadevanja organizatorjev, predvsem boljšo zastopanost kvalitetnih izdelkov DUO na tržišču, glede razvoja dejavnosti pa je ostalo odprtih še vrsto sistemskih (in organizacijskih) vprašanj: predvsem problem izobraževanja in vključevanja rokodelskih izdelkov v turistično ponudbo oziroma povezovanje izdelovalcev s trgovskimi in turističnimi organizacijami.

Da bi ugotovili, v kolikšni meri je v našem prostoru še ohranjeno tradicionalno rokodelstvo, koliko v novih izdelkih ohranjamo izročila kulturne dediščine in v kakšni meri se uresničujejo dosedanja prizadevanja za ohranitev tradicionalnega rokodelstva, je leta 1984 z udeležbo ustvarjalcev iz vseh republik Jugoslavije ter gosti iz Avstrije, Italije in Madžarske, Slovenj Gradec gostil 1. jugoslovansko in 5. slovensko razstavo DUO. V skladu s priporočili republike je bil sprejet družbeni dogovor o pospeševanju razvoja DUO, katerega podpisniki so bile družbenopolitične organizacije, kulturne in izobraževalne skupnosti, splošna združenja in gospodarske zbornice. Ob sprejetju dogovora se je pokazala tudi nujnost združevanja rokodelcev, porodila se je celo ideja o ustanovitvi obrtnega združenja za zastopanje interesov rokodelcev.

Na številnih strokovnih srečanjih ob vsejugoslovanski prireditvi leta 1986 se je pokazalo, da kljub bogati kulturni dediščini, možnostih za zaposlovanje in velikemu povpraševanju (predvsem tujih turistov in naročnikov) izdelovalcev in predmetov DUO primanjkuje. Pokazalo se je, da bo potrebno razmisliti o drugačnem načinu zagotavljanja sredstev in poslovnih prostorov za to dejavnost, novih oblikah izobraževanja in usmerjanja izdelovalcev. V drugih delih Jugoslavije še ni bilo posluha za razvoj DUO, kot ga je pokazala Slovenija, zato je bilo poslanstvo šeste razstave med drugim postaviti izhodišča za skupno delovanje. Končno je razstava imela tudi poslovni namen, kar se je pokazalo s številnim obiskom domačih in tujih trgovcev.

Pri izboru izdelkov za 7. slovensko in 3. Jugoslovansko razstavo z mednarodno udeležbo (1988) je komisija uporabila že uveljavljene kriterije razvrščanja, ocenjevanja in označevanja kakovosti. Med tokratnim ocenjevanjem pa je bil opravljen preizkus Sistema za vrednotenje in ocenjevanje izdelkov DUO, ki ga je v raziskovalni nalogi pripravil Inštitut za regionalno ekonomijo, in ki naj bi se v bodoče uveljavil tudi z mednarodno zakonsko zaščito. V želji, da bi izboljšali ponudbo rokodelskih izdelkov, je organizator ob prireditvi s pomočjo prodajne organizacije, pripravil tudi vzorčno trženje razstavljenih in nagrajenih predmetov. Na sedmi razstavi torej ni bila več v ospredju sicer strokovno nadzorovana množičnost predstavljenih izdelkov, temveč njihova kakovost.

Leta 1990 in 1992 je Slovenj Gradec gostil Mednarodno razstavo DUO dežel skupnosti Alpe-Jadran (AA), ki je poskusila predstaviti obrtno dediščino in sodobno oblikovanje dežel tega območja. Usmerjenost razstave k selekcioniranju in povečanju kakovosti, izobraževanju in povečanju tržnosti je bila tudi razlog, da je bila prireditelj nominirana za osrednjo razstavo DUO v prostoru AA. Ker lahko posamezne dejavnosti DUO pomenijo pove-

zovalno oziroma komunikacijsko sestavino med deželami AA, je bilo smotrno nadaljnje delo v okviru skupnosti usmerjati v mednarodni stalni delovni skupini oziroma koordinacijskem odboru.

1994 postane razstava prikaz realnega stanja na področju DUO v Sloveniji in je vizualna ter predstavitvena podpora prizadevanjem Obrtne zbornice Slovenije (OZS) in dela njene strokovne komisije za preverjanje izdelkov DUO. Vse do leta 2010 so bili na razstave namreč vključeni vsi rokodelci, ki so v obdobju dveh let med razstavama prejeli pozitivno mnenje strokovne komisije. Od leta 1994 do 2006 je razstava po Slovenj Gradcu obiskala tudi Ljubljano. S ponovitvijo v metropoli je želela OZS rokodelske mojstrovine približati večjemu številu obiskovalcev, hkrati pa jih tudi spodbuditi k tovrstni ustvarjalnosti.

18. Bienale je bil postavljen s spremenjenim konceptom: temeljno izhodišče za izbor, ki ga je opravil predsednik republiške komisije za DUO prof. dr. Janez Bogataj, so bili vsi izdelovalci DUO oziroma izdelki, ki so od leta 1993 prejeli certifikat in pravico do uporabe znaka razpoznavnosti »Rokodelstvo-Art&Craft-Slovenija«. Tako zastavljen koncept je bil napoved za 19. razstavo »Art&Craft Europe 2012«, ki je potekala v okviru programa Evropske prestolnice kulture. Ponudila naj bi temeljit pregled rokodelske ustvarjalnosti v vseh stalnih članicah Evropske skupnosti, žal pa ni doživela potovanja po EU razen v Celovec.

Sekcija za domačo in umetnostno obrt Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije skrbnik rokodelstva

Dejavnosti v obdobju, ki smo ga na kratko opisali, so pomenile izhodišče za zagotavljanje temeljnih pogojev za delovanje rokodelcev. Sistematično strokovno ocenjevanje izdelkov rokodelske obrti je prineslo mojstrske nazive za kakovostne izdelovalce, izdelki so pridobili tudi znake kakovosti. Prav slednje je bilo izhodišče za uveljavitev davčnih olajšav, ki so izdelovalcem kakovostnih izdelkov prinesle znižano davčno stopnjo in možnost uveljavljanja do 60 odstotkov priznanih normiranih stroškov; kasneje je država znižano davčno stopnjo ukinila, priznane normirane stroške pa poenotila z vsemi ostalimi obrtnimi dejavnostmi. Vse to je pomenilo zadnji pozitivni vrhunec na področju družbene skrbi za paleto dejavnosti, v kateri je zbranih čez 40 različnih ustvarjalnih znanj, tehnologij in spretnosti. Vsi nadaljnji poskusi za spodbujanje so bili neučinkoviti in nosilci rokodelskih dejavnosti so postajali vedno bolj izenačeni z ostalimi obrtnimi dejavnostmi. Izgubili so pravice ter ugodnosti, ki pomenijo temeljno družbeno skrb, tako za ohranjanje kot za prenos in razvoj številnih ustvarjalnih znanj. S postopnim ukinjanjem pridobljenih prednosti na eni in neuresničeni obljubami politike na drugi strani se je stanje na tem področju vedno bolj slabšalo. Predvsem pa ni bilo več primerljivo z razmerami v drugih državah članicah EU, kjer so nam še konec prejšnjega stoletja priznavali izvirne in predvsem pozitivne rešitve.

Če k temu dodamo popolno odsotnost skrbi za izobraževanje, vedno bolj agresivno vdiranje tujih, žal tudi dokaj neustvarjalnih in neizvirnih izdelkov, predvsem pa izrazito neprijazno zakonodajo in nestimulativni davčni sistem, je razumljivo, da rokodelski dejavnosti vse bolj propadajo.

Posledice državnih ukrepov v zadnjih letih se na področju rokodelskih dejavnosti kažejo v občutnem padcu števila njihovih nosilcev. Leta 2002 (torej po ukinitvi subvencij, ki jih je rokodelcem dve leti po sprejetju davka na dodano vrednost namenjala država) je bilo registriranih še 569 samostojnih podjetnikov posameznikov s področja rokodelskih dejavnosti. Konec leta 2003 se je njihovo število zmanjšalo na 501, maja 2004 na 472, leta 2009 na 384 itd. Danes jih je registriranih le še 226, od tega 137 na področju domačih, ostali pa delujejo na področju umetnostnih obrti. Tudi druge številke niso nič kaj obetavne. Tako se npr. med registriranimi člani OZS ukvarja z rokodelskimi dejavnostmi le še 0,6% njenih članov. Če k temu prištejemo še velike spremembe, ki so nastale z ukinitvijo obveznega članstva v zbornici, je slika stanja več kot zaskrbljujoča, da ne rečemo alarmantna.

Ob vseh črnogledih dejstvih pa je treba opozoriti, da je ustvarjalni naboj med prebivalci Republike Slovenije na področju rokodelskih dejavnosti izjemno velik, tako po obsegu kot po kakovosti. Torej ljudje še imajo določena znanja in spretnosti, predvsem pa ideje, ki pa jih ne uspejo udejanjiti in se z njimi preživljati. O tem govorijo številke o delovanju Strokovne komisije za vrednotenje in oceno rokodelskih izdelkov. Ta je od 1.1.1993 do sredine leta 2015 prejela 8507 vlog za ocenitev čez 50.000 različnih rokodelskih izdelkov. Skoraj polovica je prejela certifikate za kakovostne izdelke. To so podatki, ki osupnejo tudi tuje strokovnjake, ko jih seznanimo z njimi.

Razstava 2015

Letošnja razstava uvaja novost: v nasprotju z dosedanjo prakso so tokrat vabilo za sodelovanje na razstavi prejeli le člani Sekcije za domačo in umetnostno obrt oziroma Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, ki so prejeli certifikat. Vsak izdelovalec bo lahko razstavil po en izdelek s svojega področja (na primer čipkarstvo, lončarstvo, izdelek iz lesa, keramika itn.), ki bo kar najboljše predstavljajal njegovo večino in ustvarjalnost. Poseben sklop razstave bo tudi tokrat predstavitev prejemnikov priznanja Zlata vitica, priznanja, ki ga OZS podeljuje izdelovalcem za bogat ustvarjalni opus in prizadevanja na področju ohranjanja ter razvijanja rokodelstva. Ta priznanja je na razstavah OZS začela podeljevati leta 1998, vsakič pa jih podeli največ štiri. Do sedaj je priznanje prejelo 31 rokodelcev.

Seznam razstavljalcev

20. razstava domačih in umetnostnih obrtni

A. Primožič 1888, d. o. o.

Jobstova c. 29, Žiri
t: 041 516 263
klekljane čipke

Abramič, Jožko

Sočebanova ul. 3, Solkan
t: 041 671 786
usnjeni albumi s čipko

Ašenbrener, Oto

Prešernova ul. 18, Ptuj
t: 041 734 888
knjigoveštvo

Belak, Mihaela

Začret 40, Ljubecna
t: 031 251 080
keramika

Berce, Marija

Selca 38, Selca
t: 04 514 67 56 / 031 375 248
izdelovanje narodnih noš

Bortolato, Jernej

Pliskovica 18, Dutovlje
t: 041 524 069
umetnostno kamnoseštvo

Bukovec, Romana

Vaše 41, Medvode
t: 041 919 886
unikatni nakit za telo

Cvitkovič, Nada

Adlešiči 3, Adlešiči
t: 040 730 504
*ročno tkanje in
belokranjske vezenine*

† Cvitkovič, Marija

Adlešiči
*ročno tkanje in
belokranjske vezenine*

**Čipkarska šola Idrija,
Gimnazija Jurija Vege**

Študenovska 16, Idrija
t: 05 37 34 578
Idrijska čipka

Delavnica Kosmač

Pod Šijo 7, Tržič
t: 051 380 299
*leseni predmeti kulturne
dediščine*

Demšar, Klemen

Butajnova 4, Horjul
t: 041 883 409
unikatni leseni predmeti

Dravšnik, Silva

Osojnik 4, Semič
t: 040 820 568
*unikatni izdelki iz pocelana,
lutke iz blaga, ročno tkani izdelki*

Gomboc-Jerman, Tatjana

Gajeva ul. 1a, Radomlje
t: 031 245 369
keramika

Grmšek, Zofija

Križ 54, Komenda
t: 031 398 656
vezenje

† Grom, Franc

Stara Vrhnika 7 a, Vrhnika
“vrhniški pirh”

Gulič, Pavel

Kopriva 1a, Dutovlje
t: 05 76 41 126
kraško kamnoseštvo

Gulič, Mitja

Kopriva 1a, Dutovlje
t: 041 545 063
kraško kamnoseštvo

Handanović, Zekija

Legenska cesta 58 a,
Slovenj Gradec
t: 051 455 543
sedlarstvo

Hiršenfelder, Matija

Stara Loka 152, Škofja Loka
t: 041 200 906
unikatni izdelki iz lesa

Hlačer, Tatjana

Perovo 18 b, Kamnik
t: 01 831 02 26 / 041 662 446
lončarstvo

Izlakar Germ, Matjaž

Klemenčičeva 12, Ljubljana
t: 041 333 877
steklen nakit

Jaklič, Franc

Sajevec 16, Ribnica
t: 041 916 706
skledarstvo

Jemec, Antonija

Petelinje 12, Dol pri Ljubljani
t: 031 695 290
pletarski izdelki

Jesenko, Izidor

Bukov vrh 2,
Poljane nad Škofjo Loko
t: 041 509 200
*čipke v okvirju in strešna kritina
(špičak)*

Jevnikar, Janez

Ljubljanska cesta 4 d, Kamnik
t: 041 575 295
lesene sestavljanke

**Jurgec Bricman, Katja in
Bricman, Jure**

Kotlje 163, Kotlje
t: 041 459 594
unikatni avtorski porcelan

Jurjevič, Irena

Drašča vas 16 b, Zagradec
t: 051 394 466
slike na steklu

Jurjevič, Ivan

Drašča vas 16 b, Zagradec
t: 041 619 476
slike na steklu

Kalšek, Štefan

Žiče 62 a, Loče
t: 03 57 63 445
pletarstvo

Kastelic, Jožefa

Na Lazu 11, Novo mesto
t: 07 33 41 535
*belokranjske pisanice in
izdelki iz ličkanja*

Kejžar, Vida

Kamik 11 a, Škofja Loka
t: 051 246 730
klekljane čipke

† Kerjžar, Mira

Škofja Loka
klekljane čipke
Korošec, Darko
Preglov trg 1, Ljubljana
t: 041 503 863
glasbila

Kos, Peter

Topla 9, Črna na Koroškem
t: 041 890 666
skodlarstvo

Kosmač, Matej

Pod Šijo 7, Bistrica pri Tržiču
t: 051 380 299
*leseni predmeti kulturne
dediščine*

Košir, Nevenka

Celovška cesta 179, Ljubljana
t: 040 531 858
ročno šivana čipka

Krajnc, Dimitrij

Glavni trg 17, Slovenj Gradec
t: 040 579 027
lesene igrače

Kremžar, Franc

Gmajnica 65, Komenda
t: 041 744 135
lončarstvo

Krištof, Mihael

Vinarje 19, Maribor
t: 02 25 12 621
umetnostno kovaštvo

Krmelj, Jože

Log nad Škofjo Loko 13,
Škofja Loka
t: 04 51 09 500
umetnostno kovaštvo

Kržan, Alojz

Zaloke 8, Raka
t: 041 646 944
lončarstvo in keramika

Kuhar-Bizjak, Mateja

Ladja 1 b, Medvode
t: 041 869 432
klekljane čipke

Lapajne, Vanda

Mestni trg 13, Idrija
t: 041 631 233
izdelki s klekljano čipko

† Lotrič, Alojz

Bohinjska Bistrica
gorjuške pipe

Mahnič, Leon

Voglje 25, Dutovlje
t: 051 428 750
umetnostno kamnoseštvo

Medičarstvo in lectarstvo

Damjan in Jožica Celec
Ratkoveci 8, Prosenjakovci
t: 02 54 41 239
lectarstvo in medičarstvo

Mihelič, Andrej

Zavrti 11, Sodražica
t: 041 351 443
sitarstvo

Mrakar, Jurij

Ob Farjevcu 27, Črna vas,
Ljubljana
t: 031 704 038
panjske končnice

Mrakar, Janko

Ob Farjevcu 27, Črna vas,
Ljubljana
t: 031 459 509
*replike slovenske kulturne
dediščine*

† Nosan, Jakob

Dolenja vas
izvirne lončene piščali

Oder, Mojca

Ul. Pohorski bataljon 9,
Slovenj Gradec
t: 02 884 16 81 / 041 558 908
košarica s sušenim sadjem

Ogrinc, Ivan

Breže 1, Ribnica
t: 031 785 581
žličarstvo

Pavlin, Saša

Komen 130, Komen
t: 031 874 823
umetnostno kovaštvo

Perger, Hrabroslav

Glavni trg 34, Slovenj Gradec
t: 041 668 898
*lectarstvo, medičarstvo in
svečarstvo*

Pictor, Rafael Nemec

Hubadova ul. 6, Ljubljana
t: 041 711 342
poslikava na svilo

Pintar, Štefan

Alpska cesta 43, Lesce
t: 041 378 957
umetnostno kovaštvo

Pogačar, Franc

Cesta XVII/2, Ljubljana - Novo
Polje
t: 01 52 82 052
*miniaturne replike slovenskih
kozolcev*

† Pungerčar, Jože

Šentjernej
lončarstvo

Rupel, Boštjan

Zbilje 10 e, Medvode
t: 031 290 580
leseni čolni

Rutar, Miran

Poljedeska ul. 3, Ljubljana
t: 040 428 353
poslikava na svilo

Sekne, Alenka

Vodovodna cesta 39, Ljubljana
t: 031 620 161
keramika

Sever, Igor

Šolska ul. 5, Velike Lašče
t: 041 515 453
*lesena miniaturna vetrna črpalka
in katapult*

Skaza, Pavel

Sp. Dolič 8, Vitanje
t: 041 434 775
goslarstvo

Soven, d. o. o.

Belingerjeva ul. 19,
Selnica ob Dravi
t: 041 720 399
volnene pletenine

Studio Koder in Tina Koder

Mestni trg 16, Idrija
t: 040 798 203
klekljane čipke

Škrjanc, Boris

Spodnje Duplje 24, Duplje
t: 031 605 057
čipka v vitražu

Škulj, Andreja

Koroška cesta 24, Kranj
t: 041 856 769
izdelki iz gline

Šmid, Cirila

Na Kresu 8, Železniki
t: 04 510 14 10 / 041 952 688
dražgoški in loški medeni kruhki

Uko Kropa, d. o. o.

Kropa 7 a, Kropa
t: 041 335 842
umetnostno kovaštvo

Valant, Jože

Sp. Gameljne 106,
Ljubljana - Šmartno
t: 041 694 634
ročno izdelan papir

Vardjan, Vera

Veliki Nerajec 18, Dragatuš
t: 031 705 519
lončarstvo

Višnar, Stojan

Vrba 39, Lesce
t: 031 683 519
umetnostno oblikovanje stekla

Vogrinc, Monika

Kidričeva 7, Kranj
t: 04 20 26 691
keramika

Vovk-Čalič, Margareta

Cesta na klanec 28, Kranj
t: 041 735 939
krpanke

Zelolepo, Edita

Ul. Lojzeta Hrovata 7, Kranj
t: 031 379 999
unikatne torbe

Zupan, Valentin

Rašiška 7, Mengeš
t: 01 72 37 354
*harmonike blagovne znamke
"Zupan"*

Zupančič, Vladimir

Muratova ul. 5, Slovenj Gradec
t: 041 741 993
umetnostno kovaštvo

Žalik, Mojca

Zagorica 17 a, Stahovica
t: 041 540 342
keramika

Žuman, Saša

Janka Ribiča 6, Ljutomer
t: 041 515 979
lončarstvo

Žvan, Miha

Cesta svobode 7, Bled
t: 031 617 851
keramika

Razstava sodobnih
inovativnih izdelkov
na temeljih dediščine
v Sloveniji

Iz rok do *oblike*

Iz rok do oblike

Ob 20. obletnici prirejanja rokodelskih razstav v Slovenj Gradcu je Mestna občina Slovenj Gradec objavila Natečaj za izbor sodobnih inovativnih izdelkov na temeljih dediščine v Sloveniji, s katerim je ustvarjalce v Sloveniji želela spodbuditi k izdelavi sodobnih in inovativnih izdelkov, ki se naslanjajo na slovensko kulturno dediščino, ki črpajo ideje, vzorce, oblike ipd. iz bogate zakladnice naše dediščine ali pa vključujejo prvine lokalnih ali regionalnih identitet, ki izhajajo iz kulturne dediščine nekega kraja ali območja.

Na natečaj se je s svojimi izdelki prijavilo 81 ustvarjalcev iz cele Slovenije.

Strokovna komisija v sestavi **dr. Cvetka Požar**, kustosinja – muzejska svetovalka, Muzej za arhitekturo in oblikovanje, **mag. Tanja Rožembergar**, direktorica, Slovenski etnografski muzej in **prof. Almira Sadar**, oblikovalka – redna profesorica, Naravoslovnotehniška fakulteta, Oddelek za oblikovanje tekstilij in oblačil, je na podlagi razpisnih kriterijev izbrala izdelke 15 ustvarjalcev; tistih, kateri so izkazovali sodoben in inovativen pristop pri izdelavi, materialu ali motivu. Razstavljeni izdelki tako služijo kot primeri spoja sodobnosti in tradicije.

Rezultat strokovnega izbora je razstava **Iz rok do oblike, ki je tudi del spremljevalnih prireditev ob 20. razstavi domačih in umetnostnih obrti.**

Organizator razstave:

Mestna občina Slovenj Gradec v sodelovanju s **Koroško galerijo likovnih umetnosti** in **Podjetniškim centrom Slovenj Gradec**

Izdajatelj:

Mestna občina Slovenj Gradec
Šolska ulica 5, 2380 Slovenj Gradec

Slovenija

www.slovenjgradec.si

za

Andrej Čas, župan

Strokovna komisija: **dr. Cvetka Požar**,
mag. Tanja Rožembergar, **prof. Almira Sadar**

Grafično oblikovanje: **Matija Kovač**

Oblikovanje razstave: **Mojca Črešnik**, **Matija Kovač**

Fotografija: **Tomo Jeseničnik**

Lektoriranje: **Maja Martinc**

Razstava sodobnih inovativnih izdelkov na temeljih dediščine v Sloveniji je del spremljevalnih aktivnosti ob 20. razstavi domačih in umetnostnih obrti.

Celoten program spremljevalnih aktivnosti:
www.glu-sg.si

»Razveseljivo in vzpodbudno je, da je na natečaj za razstavo sodobnih inovativnih izdelkov na temeljih dediščine v Sloveniji prispelo veliko kakovostnih izdelkov. Gradivo izkazujejo odlična in visoka znanja različnih rokodelskih veščin in mojstrstvo avtoric in avtorjev oblikovanih artiklov. Ročno izdelano in oblikovano blago je kot antipod uniformirane cenene konfekcije, svoj navdih črpa iz tradicije lončarstva, steklarstva, medicinarstva, čipkarstva, tkalstva, kolarstva in drugih domačih obrti ter širše materialne kulture. Izdelki imajo uporabno in estetsko vrednost, so del oblačilnega videza, izkazujejo nabožno vsebino, podobe gospodarske dediščine. Redkeje je motiv poiskan v duhovni dediščini, mitih, bajeslovnih bitjih. Zastopani so različni materiali: les, tekstil, steklo, kovina, keramika, lect.

Izmed množice gradiva pa jih le manjše število uspešno in inovativno združuje preteklost in tradicijo s sodobnostjo in modernostjo. Ti vključujejo tudi sodobne materiale in tehnike, uporabljajo angažiran pristop (recikliranje) in hkrati z izdelkom podajajo sporočilo, kritično misel za sodobno družbo.

Vsekakor pa izjemna kakovost mnogih poslanih izdelkov pomeni dobro izhodišče za nadaljnje razmišljanje o vključevanju tradicijskih podob in znanja rokodelstva v in za sodobno uporabo in sodobni čas.«

Tanja Rožembergar

»Osnovni namen razstave je izpostaviti dobro oblikovane, sodobne izdelke, katerih izhodišče se navezuje na bogato slovensko tradicijo.

Ročno delo v konceptu trajnostnega oblikovanja pomeni nasprotje kopičenju izdelkov brez vrednosti, poudarja lokalno pred globalnim, opozarja na pozabljene kulturne vrednote, ki so jih gojili in razvijali ljudje v daljšem časovnem obdobju v določenem prostoru, prav tako pa razvija čustveno komponento v oblikovanju.

Pri izboru izdelkov za razstavo je bila pomembna njihova interpretacija s sodobnim predznakom, ki ponuja nov, današnji pogled na oblikovanje z dodano vrednostjo.«

Almira Sadar

»Razstavljeni izdelki so plod inovativnega ustvarjalnega procesa, ki združuje tradicionalna znanja in materiale ter bogato slovensko dediščino s sodobnimi pristopi. Slednji se odražajo v raznolikih idejah, uporabi novih tehnologij, vizualni podobi in ne nazadnje tudi v sami izvedbi. Novi pristopi k ročno ustvarjenim izdelkom odpirajo drugačne možnosti razvoja tovrstnih izdelkov.«

Cvetka Požar

Seznam razstavljalcev

Iz rok do *oblike*

Batis – Mea, Mirjana

Cesta v Staro vas 3, Postojna
t: 040 744 401
e: emeforme@gmail.com
in

Bernot, Nuša

Krivčevo 13a, Stahovica
t: 070 772 105
e: emeforme@gmail.com
Nakit Ljubim

Beja, Boris

Polje 5, Zagorje ob Savi
t: 031 810 683
e: borisbeja@gmail.com
Siliconato Bianco – Anallergico

Berhtold, Mojca

Tomšičeva ulica 7,
Slovenj Gradec
t: 031 341 673
e: info@mojcaberhtold.si
in

Cotič, Maša

Jurčkova 5c, Ljubljana
t: 041 327 616
e: masa.cotic@gmail.com
Zibalnik

Gadžijev, Arijana

Pot na Goro 21,
Ljubljana - Šmartno
t: 041 962 655
e: arijana.gadzijev@gmail.com
Blazinevezenine

Gole, Tjaša

Mali Cirknik 11A, Šentrupert
t: 031 614 007
e: tjasa.gole@yahoo.com
Stoječa svetilka Evharistija

Mentorica: doc. Mojca Perše,
Fakulteta za dizajn

Grajzar Koder, Tina

Bežigrad 17, Ljubljana
t: 031 285 386
e: info@idrijalace.org
in

Nagode, Renata

Brezrokavnik in kapa

Hribernik, Ana

Tomšičeva ulica 24,
Slovenj Gradec
t: 031 820 151
Pokrivalo »Kurent«

Jerčič Jakob, Anja

Hribernikova ul. 16, Ljubljana
t: 031 596 120
e: anja.jercic@gmail.com
Lisica, ovca in sova

Pandel, Lovro

Pod gonjami 71, Prevalje
t: 070 775 007
e: opal.sg@amis.net
in

Konečnik, Tadeja

e: dejca.konecnik@gmail.com
Stekleni pekač za šarkej

Perger, Hrabroslav

Glavni trg 34, Slovenj Gradec
t: 02 88 41 496 / 041 690 828
e: info@perger1757.si
Ogrlice iz lecta

Rant, Darja

Sp. Luša 25, Selca
t: 041 837 458
e: darjarant@gmail.com
Milni mozaik

Šinko, Jelka

Tolsti vrh 1C, Ravne na
Koroškem
t: 02 82 27 013 / 068 607 685
e: jelka.sinko@gmail.com
Igra svetlobe

Štrukelj, Eva

Luže 59, Visoko
t: 031 311 403
e: eva@lesnavesna.com
Kolekcija Dota

Ugrin, Ika

Dekani 21, Dekani
t: 031 880 856
e: ika.ugrin@gmail.com
Etno milk

Mentorica: doc. Mojca Perše,
Fakulteta za dizajn

Žalik, Mojca

Zagorica 17 a, Stahovica
t: 041 540 342
e: mojca.zalik@gmail.com
Ščepecelj

Iz rok
do *obljke*